

BRIEF 1

's Gravenhage, 16 februari 1900

Aan de leerlingen van groep ...,

Ik ben Betsie, en ik schrijf jullie vanuit het jaar 1900...

Je zal wel denken... Betsie? Ik ken helemaal geen Betsie! Waarom schrijft ze ons dan een brief? Nou, dat zit zo. Jullie gaan over een paar dagen naar een museum toe. Het Haags Historisch Museum heet het. Daar kan je héél veel zien en leren over het leven van vroeger. Enne... ik ben daar ook.

Daarom dacht ik, 'laat ik vast iets over mezelf schrijven, dat vinden ze misschien wel leuk'.

Ik ben bijna 15 jaar en werk sinds een paar maanden als dienstmeisje van een hele rijke mevrouw. Ze heet mevrouw Lita de Ravity. Mooie naam hè?

Ik woon nog niet zo lang in Den Haag. Eén jaar geleden zijn we verhuisd van het platteland naar de stad; mijn vader, mijn moeder, mijn drie broers, mijn zusje en ik. Het was heel moeilijk om op het platteland werk te vinden. Mijn vader zei dat in de grote stad wel werk voor ons was. In de stad staan namelijk veel fabrieken. Dus hebben we alles ingeladen op de kar en zijn we naar Den Haag vertrokken.

Toen we de stad binnenkwamen keek ik mijn ogen uit. Het was overal druk. Er liepen dames in hele mooie jurken en parasolletjes en mannen met hoge hoeden en wandelstokken. En er was veel verkeer joh! Er reden koetsen en ruiters en ik zag een hondenkar voorbij komen. Ook zag ik voor het eerst een echte automobiel. Ik kon mijn ogen niet geloven; een kar die uit zichzelf kon bewegen, zonder een paard of ezel ervoor! Volgens mij hing mijn mond open van verbazing. Tjeetje...

We reden verder langs grote en mooie huizen. Ik hoopte dat wij ook in zo'n mooi gebouw gingen wonen. Maar zo'n groot huis was veel te duur voor ons.

Mijn vader had nog geen baan dus moesten we een woning huren in een hofje. Zo 'n hofje is een stuk grond achter de gewone straat waar heel veel kleine huisjes op gebouwd zijn. Die huisjes noemen ze hofjeswoningen of arbeiderswoningen. Voor de huur betalen we € 0,75 per week. Dat is een heleboel geld voor ons!

De huisjes zijn piepklein. We hebben maar één kamer en een kleine zolder om in te wonen. Met z 'n zevenen! Het is allemaal erg krap.

Mijn ouders slapen in de bedstee. Dat is een soort bed in een kast. Mijn broers, zus en ik slapen op zolder. Geld voor matrassen hebben we niet daarom slapen we op jutte zakken met stro er in. Als deken gebruiken we een oude jas. Vaak heb ik het erg koud. Als het hard waait, voel ik de wind langs me heen gaan. En als het regent moeten we op verschillende plaatsen potten en pannen neerzetten om het water op te vangen.

Oh wacht even... ik moet even stoppen. Mevrouw wil warme melk, dat ga ik even klaarmaken. Ik schrijf je ook een tweede brief!

Groetjes van BETSIE

Suggestie:

Laat de leerlingen een tekening maken over Betsie en wat ze allemaal geschreven heeft. Brief 2 vertelt nog iets meer over wat Betsie voor werk doet en geeft meer informatie over onderwerpen die de leerlingen tijdens de museumles te horen zullen krijgen.

BRIEF 2

i Gravenhage, 16 februari 1900

Beste leerlingen van groep

Daar ben ik weer, weet je nog? Ik ben Betsie, het dienstmeisje. Ik was snel klaar met de warme melk voor mevrouw. En ik wil je nog zoveel vertellen dat ik je nog een briefje schrijf. Waar was ik ook alweer... oh ja.... vorige keer schreef ik je over ons huis. Ik zal je nu meer vertellen over hoe we ons geld verdienen.

Mijn vader en oudste broer werken in de fabriek en ze verdienen ongeveer € 4,00 per week. Mijn moeder zorgt voor ons en het huishouden en ze doet ook elke dag de was voor rijke mevrouwen. Mijn broertje van 11 haalt de was op en mijn moeder wast de spullen in een grote tobbe. Als het wasgoed droog is, strijkt ze alles en dan brengt mijn broertje het weer terug. Daar verdienen we wat extra's mee. Mijn zusje en jongste broertje zijn nog zo klein dat ze niet werken.

Ikzelf werk als dienstmeisje bij een rijke mevrouw in een sjiek huis. Ik moet het huis opruimen, boodschappen doen, koken, wassen, strijken, de telefoon aannemen en de deur opendoen voor het bezoek. De laatste tijd ben ik niet vaak thuis bij mijn ouders, ik blijf bij mevrouw slapen. Ik heb een eigen kamertje op zolder gekregen. Dat is bijna net zo groot als het huisje van mijn ouders! In vind het hier heel spannend. Er is hier elektriciteit, dat is heel modern! Dat komt uit een gat in de muur. Ik heb pas voor het eerst een elektrische stofzuiger gebruikt! Ik moest eerst de stekker in het stopcontact doen en toen begon die machine te brullen.

Mijn mevrouw is heel modern, we hebben zelfs een telefoon in huis. Dat is een ding waarmee je met andere mensen kan praten, die heel ver weg zijn. Je stem gaat dan door een draadje, naar iemand anders toe. Die kan je dan verstaan

en terugpraten! Ik geloofde het in het begin niet, je stem door een draadje. Dat kan toch helemaal niet?

Mijn broertje van 11 is echt een bokkont. Mijn vader heeft hem naar school gestuurd zodat hij later een betere baan kan krijgen en meer geld kan verdienen.

Elke dag moet hij van 9.00 tot 15.00 uur naar school. De leerlingen zitten allemaal twee aan twee in de banken met de armen over elkaar. Ze moeten stil zijn en goed luisteren naar de meester. Ze krijgen 5 vakken op school: lezen, schrijven, rekenen, kennis der natuur en geschiedenis. Geschiedenis lijkt mij het leukst, al die mooie verhalen over vroeger...

Ik vraag me af hoe Den Haag er over 100 jaar uitziet. Er worden nu zoveel dingen uitgevonden. De auto, de telefoon, stromend water in huis, elektriciteit en noem maar op.

Er zullen waarschijnlijk nog wel wat meer auto's komen. En misschien heeft iedereen over honderd jaar wel een telefoon in huis?

Ik ben wel benieuwd hoor wat jullie allemaal doen, hoe je woont en of je al moet werken?

Tot ziens in het museum en de groetjes van

BETSIE